

Landeninformatie Verenigde Staten van
Amerika

Verenigde Staten van Amerika

Deze herbeoordeling is uitgevoerd op basis van de volgende bronnen.

- Amnesty International
- Europese Dienst voor extern optreden (EDEO)
- Freedom House
- Human Rights Watch
- Inter-American Commission on Human Rights (IACHR)
- International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association (ILGA)
- New York Times
- Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE)
- UN Human Rights Council/ UN Office of the High Commissioner of Human Rights (OHCHR)
- Reporters Without Borders - World Press Freedom Index
- Rule of Law Index

Er zijn geen (actuele) rapportages gevonden van EUAA (voorheen: EASO), de Raad van Europa, UNHCR of andere lidstaten welke bruikbaar waren voor deze herbeoordeling.

Freedom House geeft de Verenigde Staten van Amerika (hierna: VS) in 2022 een algemene score van 83 van de 100 punten. Dat is dezelfde score als in 2021 en drie punten minder dan in 2020 en 2019. Freedom House kwalificeert de VS als 'free'. Freedom House geeft de VS een score van 32 uit 40 op 'political rights'. Dat is hetzelfde als in 2021 en een punt minder dan in 2020 en 2019. Op de dimensie 'civil liberties' geeft Freedom House de VS een score van 51 uit 60. Dat is gelijk aan de score in 2021 en twee punten minder dan in 2020 en in 2019¹.

Op het gebied van *democratisch bestuur* meldt Freedom House dat de VS een federale republiek is met een sterke rechtsstatelijke traditie en een breed scala aan robuuste (burgerlijke) vrijheden². In 2020 vonden in de VS presidentsverkiezingen plaats. De Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) meldt in zijn rapport hierover dat de verkiezingen competitief en goed georganiseerd waren, ondanks juridische en logistieke uitdagingen. Maatregelen die bedoeld waren om de verkiezingen tijdens de COVID-19-pandemie door te kunnen laten gaan, leidden tot langdurige rechtszaken, ingegeven door politieke partijbelangen. Een sterk gepolariseerde politieke omgeving leidde tot bittere campagneretoriek en veroorzaakte spanningen. Ongefundeerde beweringen over verkiezingsfraude leidden tot verwarring en bezorgdheid bij

¹ <https://freedomhouse.org/country/united-states/freedom-world/2022>,
<https://freedomhouse.org/country/united-states/freedom-world/2021>,
<https://freedomhouse.org/country/united-states/freedom-world/2020>,
<https://freedomhouse.org/country/united-states/freedom-world/2019>

² <https://freedomhouse.org/country/united-states/freedom-world/2021>

verkiezingsfunctionarissen en kiezers. De media, hoewel gepolariseerd, zorgden voor uitgebreide berichtgeving over de campagne en spanden zich in om nauwkeurige informatie te verstrekken. Regelingen voor onder meer vervroegd en per post stemmen, maakten een hoge kiezersparticipatie mogelijk, ondanks de uitdagingen die de COVID-19-pandemie met zich meebracht³.

Presidentskandidaat van de Democratische Partij en voormalig vicepresident Joe Biden versloeg - samen met de vicepresidentskandidaat van de Democraten, senator Kamala Harris - president Donald Trump en vicepresident Mike Pence in de verkiezingen van november. Trump erkende zijn nederlaag niet⁴. De machtsoverdracht van de regering van president Trump naar die van president Biden in januari 2021 werd bedreigd door een reeks acties, die bedoeld waren om deze overdracht te verhinderen. Hoewel Trumps beweringen over verkiezingsfraude consequent waren afgewezen door verkiezingsfunctionarissen van beide partijen en door de rechter, probeerde hij samen met enkele van zijn politieke bondgenoten in de regering, in het Congres en op staats- en lokaal niveau verschillende autoriteiten en procedurele instrumenten in te zetten om de verkiezingsuitslag ongedaan te maken. Freedom House meldt verder dat ook werd geprobeerd om druk uit te oefenen door de aanhangers van Trump te mobiliseren. Op 6 januari 2021 werd de bevestiging van de verkiezingsresultaten door het Congres - de laatste stap in de bekrachtiging van de verkiezingsuitslag - gewelddadig verstoord toen een menigte het Amerikaanse Capitool binnendrong. Het Congres kwam uren later opnieuw bijeen en voltooide de verstoorde zitting. De inauguratie van Biden op 20 januari 2021 verliep zonder incidenten.

De beweringen van Trump over grootschalige verkiezingsfraude bleven in 2021 invloed houden op het discours van de Republikeinse Partij. Dit leidde tot spanningen binnen de partij en tot het risico op politieke marginalisatie voor Republikeinen die publiekelijk afstand namen van Trump. Ten minste 19 staten, bijna allemaal staten waar Republikeinen de meerderheid hebben, namen in 2021 kieswetten aan die het stemmen bemoeilijkten. In sommige gevallen nam hierdoor het risico op grotere politieke inmenging toe⁵.

De regering-Biden heeft tijdens haar eerste jaar in functie een aantal maatregelen genomen om het internationale mensenrechtenkader en de toezichtsmechanismen te bekrachtigen. In maart 2021 accepteerde de regering de meerderheid van de aanbevelingen van de VN-Mensenrechtenraad voortkomend uit de derde Universal Periodic Review (UPR) van de VS. In oktober 2021 traden de VS opnieuw toe tot de VN-Mensenrechtenraad, drie jaar nadat de vorige regering haar zetel had opgegeven. In november 2021 bracht de speciale VN-rapporteur voor minderheidskwesties een bezoek aan de VS. Dit was de eerste dergelijke missie volgens een speciale VN-procedure sinds 2017⁶.

Op het onderdeel de *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* noemen verschillende bronnen als grootste problemen het bestaan van de doodstraf, de hoge mate van politiegeweld met name tegen personen van kleur en de bestaande ongelijkheid tussen verschillende groepen, vaak op grond van etniciteit⁷.

Freedom House meldt dat de VS over het algemeen *vrijheid van meningsuiting*, waaronder een vrije pers, kent met één van de sterkste grondwettelijke waarborgen ter wereld. De mediaomgeving is zeer divers. Internettoegang is wijdverspreid en zonder restricties. Hoewel geweld tegen journalisten in de Verenigde Staten in de afgelopen decennia zeldzaam was, registreerden mediawaakhonden in de laatste jaren schendingen van de persvrijheid, volgend op de dood van George Floyd in mei 2020. Floyd kwam om het leven door politiegeweld. Bij de

³ https://www.osce.org/files/f/documents/7/7/477823_2.pdf

⁴ <https://freedomhouse.org/country/united-states/freedom-world/2021>

⁵ <https://freedomhouse.org/country/united-states/freedom-world/2022>

⁶ <https://www.amnesty.org/en/location/americas/north-america/united-states-of-america/report-united-states-of-america/>

⁷ https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/8437/eu-annual-reports-human-rights-and-democracy_en, <https://www.oas.org/en/IACHR/reports/IA.asp?Year=2020>, <https://www.amnesty.org/en/location/americas/north-america/united-states-of-america/report-united-states-of-america/>, <https://www.hrw.org/world-report/2022/country-chapters/united-states>, <https://freedomhouse.org/country/united-states/freedom-world/2022>

landelijke protesten die hierop volgden, was sprake van geweld gericht tegen, en willekeurige arrestaties van, journalisten. Volgens de Amerikaanse 'Press Freedom Tracker', een gezamenlijk project van meerdere NGO's, daalde het aantal schendingen in 2021 sterk, tot 59 arrestaties of detenties van journalisten en 142 aanvallen op journalisten ten opzichte van 123 arrestaties en 334 aanvallen in 2020. Ondanks de daling ten opzichte van 2020, waren de cijfers van 2021 nog steeds flink hoger dan in 2019 (9 arrestaties en ongeveer 40 aanvallen)⁸.

Reporters without Borders meldt dat onder het presidentschap van Biden het Witte Huis en overheidsinstanties regelmatige persbriefings herintroduceerden en dat autoriteiten, die daar eerder in werden belemmerd, nauwkeurige informatie over de COVID-19-pandemie konden geven aan het Amerikaanse publiek. Bij zijn eerste belangrijke toespraak over het buitenlands beleid verklaarde Biden dat "een vrije pers essentieel is voor de gezondheid van de democratie", wat volgens Reporters without Borders de wens van zijn regering aangeeft om de status van de VS als baken van vrije meningsuiting te herwinnen⁹.

Amnesty International meldt dat mensenrechtenverdedigers en journalisten te maken kregen met intimidatie door autoriteiten bij het oversteken van de grens met Mexico of bij het uitvoeren van hun werk daar. In september 2021 bracht het ministerie van Binnenlandse Veiligheid een rapport uit waarin werd bevestigd dat ambtenaren journalisten en grensactivisten lastigvielen en, in sommige gevallen, hun acties verdoezelden door bewijsmateriaal van hun communicatie met de Mexicaanse autoriteiten hierover te vernietigen¹⁰.

De VS staat momenteel op de 44ste plaats van de World Press Freedom Index van Reporters without Borders. Dat is één plek hoger dan in 2020 en vier plaatsen hoger dan in 2019¹¹. Ter vergelijking: Noorwegen staat momenteel op de eerste plaats en Eritrea op de 180ste (laatste) plaats.

Freedom House meldt dat de VS een lange traditie van *vrijheid van godsdienst* kent, die door de grondwet wordt beschermd.

Haatmisdrijven op grond van religie worden over het algemeen effectief vervolgd. Statistieken van het Federal Bureau of Investigation (FBI) over 2020, vrijgegeven in oktober 2021, toonden een daling van ongeveer 15 procent sinds 2019 in dergelijke misdrijven. Incidenten tegen Joodse doelen vormden meer dan 56 procent van de op religie gebaseerde haatmisdrijven, gevolgd door anti-moslim incidenten. Christelijke kerken met overwegend niet-witte gemeenten hebben de afgelopen jaren ook te maken gehad met incidenten¹².

Er is in de VS *vrijheid van vereniging* en deze wordt over het algemeen gerespecteerd. Er zijn vaak demonstraties en die verlopen meestal zonder incidenten, hoewel lokale autoriteiten vaak beperkingen opleggen ten aanzien van de locatie of de duur van grote protesten.

In de afgelopen jaren vonden er onder de vlag van 'Black Lives Matter' (BLM) grote landelijke protesten plaats. In mei 2020 inspireerde de verontwaardiging over de eerdergenoemde dood van George Floyd als gevolg van politiegeweld een van de grootste protestgolven in de Amerikaanse geschiedenis. De geschatte deelname in mei en juni van dat jaar varieerde van 15 tot 26 miljoen mensen. De meerderheid van de protesten verliep vreedzaam, maar soms gingen ze gepaard met geweld tegen de politie en aanzienlijke schade aan openbare en particuliere eigendommen. Sinds 2017 zijn in de meeste staten wetgevingsinitiatieven voorgesteld om bepaalde vormen van protest strafbaar te stellen, of om daders van geweld tegen demonstranten te beschermen tegen wettelijke aansprakelijkheid. Dergelijke wetgeving werd in 2021 in ten minste negen staten aangenomen¹³.

⁸ <https://freedomhouse.org/country/united-states/freedom-world/2022>

⁹ <https://rsf.org/en/united-states>

¹⁰ <https://www.amnesty.org/en/location/americas/north-america/united-states-of-america/report-united-states-of-america/>

¹¹ <https://rsf.org/en/ranking/2021#>, <https://rsf.org/en/ranking/2020#>, <https://rsf.org/en/ranking/2019#>

¹² <https://freedomhouse.org/country/united-states/freedom-world/2022>

¹³ <https://freedomhouse.org/country/united-states/freedom-world/2022>

De New York Times meldt dat Republikeinse wetgevers in Oklahoma en Iowa wetsvoorstellen hebben aangenomen die immuniteit verlenen aan bestuurders wiens voertuigen demonstranten raken en verwonden. Een Republikeins voorstel in Indiana zou iedereen die veroordeeld is voor onrechtmatig samenkomen ('unlawful assembly') uitsluiten van werken voor de overheid, waaronder verkozen ambten. Een wetsvoorstel in Minnesota zou degenen die zijn veroordeeld voor onrechtmatig demonstreren ('unlawful protest') verbieden om studieleningen, werkloosheidsuitkeringen of huisvestingsbijstand te ontvangen. In Florida werd bestaande wetgeving met betrekking tot de openbare orde aangescherpt. Volgens de New York Times zijn de maatregelen onderdeel van een golf aan nieuwe anti-protestwetgeving, gesteund door de Republikeinen, in reactie op de BLM-protesten na de dood van Floyd¹⁴. Amnesty International meldt dat eind 2021 nog 44 van dergelijke wetsvoorstellen in behandeling waren in 18 staten. Daarentegen heeft de wetgevende macht van de staat Californië nieuwe wetten aangenomen die brede bescherming bieden aan journalisten die verslag doen van openbare vergaderingen¹⁵.

Freedom House verhoogde de score ondanks deze op onderdelen negatieve berichtgeving op het onderdeel 'vrijheid van vereniging' van 3 uit 4 naar 4 uit 4 omdat de toename van burgergeweld en politiegeweld die in 2020 zichtbaar was in 2021 grotendeels afnam¹⁶.

Op het gebied van *bescherming tegen discriminatie en vervolging door derden* melden Human Rights Watch en Amnesty International dat de regering-Biden stappen ondernam om de rechten van vrouwen en LHBTI, die onder de vorige regering verzwakt waren, weer beter te beschermen. Zo werd het verbod teruggedraaid voor transgenders om in het leger te dienen en werd de bescherming van studenten tegen discriminatie op basis van seksuele geaardheid en genderidentiteit hersteld. Tegelijkertijd werden op staatsniveau honderden wetsvoorstellen gedaan die de rechten van LHBTI zouden inperken. Meerdere staten hebben anti-LHBTI-wetgeving aangenomen, waaronder een verbod op genderbevestigende gezondheidszorg voor transgender minderjarigen in Arkansas¹⁷. Van 15 tot 26 augustus 2022 brengt de VN-deskundige inzake bescherming tegen geweld en discriminatie op grond van seksuele geaardheid en genderidentiteit een bezoek aan de VS¹⁸.

Ten aanzien van de *toegang tot onafhankelijk onderzoek* meldt Freedom House dat de VS een verscheidenheid aan regelgeving en toezichtinstellingen kent binnen de overheid, die zijn ontworpen om belangenconflicten en andere situaties die tot misstanden kunnen leiden te voorkomen. De Verenigde Staten waren meer dan 50 jaar geleden het eerste land dat een Freedom of Information Act (FOIA) aannam en de wet wordt actief gebruikt door journalisten, maatschappelijke groeperingen, onderzoekers en burgers¹⁹.

Op het onderdeel *toegang tot een onafhankelijke rechterlijke macht* en de *toegang tot rechtsmiddelen* melden verschillende bronnen dat de Verenigde Staten een diepgewortelde rechtsstatelijke traditie kent en dat de (grond)wettelijke bescherming voor een eerlijk proces op grote schaal wordt nageleefd. Het strafrechtstelsel kent echter een aantal chronische zwakheden, waarvan er vele verband houden met discriminatie. Dit draagt bij aan verschillende uitkomsten van zaken, ten nadele van mensen van kleur.

In de afgelopen jaren is in media en analyses opnieuw aandacht gevestigd op onder andere het vele gebruik van 'plea bargaining' in strafzaken, waarbij aanklagers de dreiging van zware straffen gebruiken om een proces te voorkomen en zo de rol van de rechterlijke macht en jury's verminderen. Verder zijn er langlopende financieringstekorten voor openbare verdedigers, die

¹⁴ <https://www.nytimes.com/2021/04/21/us/politics/republican-anti-protest-laws.html>

¹⁵ <https://www.amnesty.org/en/location/americas/north-america/united-states-of-america/report-united-states-of-america/>

¹⁶ <https://freedomhouse.org/country/united-states/freedom-world/2022>

¹⁷ <https://www.hrw.org/world-report/2022/country-chapters/united-states>,
<https://www.amnesty.org/en/location/americas/north-america/united-states-of-america/report-united-states-of-america/>

¹⁸ <https://www.ohchr.org/en/calls-for-input/calls-input/call-inputs-upcoming-country-visit-united-states-america-independent>

¹⁹ <https://freedomhouse.org/country/united-states/freedom-world/2021>

verdachten met een laag inkomen vertegenwoordigen in strafzaken. Ook worden gerechtskosten of boetes opgelegd voor kleine overtredingen als een middel om de lokale begrotingsinkomsten te verhogen, wat kan leiden tot gevangenisstraffen voor degenen die niet in staat zijn om deze te betalen.

De Amerikaanse rechterlijke macht is over het algemeen onafhankelijk. De rechtbanken toonden tijdens het presidentschap van Trump regelmatig hun autonomie door acties te blokkeren of te beperken. Ook de regering-Biden kreeg in 2021 te maken met ongunstige uitspraken.

De VS houdt hoge aantallen personen in detentie. HRW meldt dat bijna 2 miljoen mensen op een gemiddelde dag in staats- en federale gevangenissen worden vastgehouden. Personen van kleur zijn hierin oververtegenwoordigd²⁰.

De VS staat op de 27e plaats in de Rule of Law Index 2021. Ter vergelijking; Denemarken staat op de eerste plaats en Venezuela op de 139e (laatste) plaats. De VS stond op de 21e plaats (uit 128) in de Rule of Law Index 2020²¹.

Conclusie

De situatie in de VS is sinds de eerdere herbeoordeling in september 2019 vrijwel gelijk gebleven dan wel (licht) verbeterd. De aanwijzing van de VS als veilig land van herkomst wordt onverkort voortgezet.

²⁰ <https://freedomhouse.org/country/united-states/freedom-world/2022>, <https://www.hrw.org/world-report/2022/country-chapters/united-states>

²¹ <https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/country/2020/United%20States/>,
<https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/country/2021/United%20States/>